

**YENİ İPEK YOLU'NUN İLHAM KAYNAĞI "ANTİK İPEK YOLU":ÇİN'İN İPEK YOLU
YÖNETİMİ TEMELİNDE "BİR KUŞAK BİR YOL" GİRİŞİMİNE BAKIŞ
THE INSPIRATION OF THE NEW SILK ROAD "ANCIENT SILK ROAD":AN OVERVIEW OF
"ONE ROAD ONE BELT" INITIATIVE ON THE BASIS OF CHINA'S SILK ROAD
GOVERNANCE**

Sema GÖKENÇ GÜLEZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çin Dili ve
Edebiyatı Ana Bilim Dalı

gokencsema@nevsehir.edu.tr

ORCID:ID/0000-0002-1787-9328

ÖZET

Geliş Tarihi:

29.1.2022

Kabul Tarihi:

14.3.2022

Yayın Tarihi:

31.3.2022

Anahtar Kelimeler

Yeni İpek Yolu,
Bir Kuşak Bir Yol
Antik İpek Yolu
İpek Yolu Ekonomik
Kuşağı
21. yy Deniz İpek Yolu

Keywords

New Silk Road,
One Road One Belt
Ancient Silk Road
Silk Road Economic Belt
21st Century Maritime
Silk Road

İpek Yolu tarihten bugüne doğu ve batı medeniyetleri arasında ticari ve kültürel etkileşimlerin yaşandığı kadim bir yoldur. Adını ipekten alan İpek Yolu, güzergâhında başta ipek olmak üzere her türlü eşyanın transfer ve ticaretinin yapıldığı, insanlar arasında din, ideoloji, düşünce ve kültür alanlarında etkileşimlerin yaşandığı bir yol olmuştur. Antik dönemde birçok ulus İpek Yolu'nu yönetmek için birtakım stratejiler belirlemiştir. Bu uluslardan birisi de şüphesiz ki İpek Yolu'nun başladığı toprakların sahibi Çin ulusudur. Antik dönemde İpek Yolu güzergâhında oluşturulan stratejiler, özellikle Çin'in dış politikasını belirlediği Han ve Tang Hanedanlıkları döneminde oluşturulmuştur. Zaman içerisinde gelişen deniz ticareti sayesinde keşfedilmiş olan yeni pazarların da etkisi ile Antik İpek Yolu eski gücünü ve etkisini yitirmiş, ancak günümüz Çin devletinin bu kadim yolu canlandırma planlarını hayata geçirmeye karar vermesi ile Çin devlet başkanı Xi Jinping 2013 yılında yaptığı bir konuşmasında "Yeni İpek Yolu" projesini duyurmuştur. Antik İpek Yolu'nu canlandırmak amacıyla ileri sürülen bu proje "Bir Kuşak Bir Yol Girişimi" olarak da adlandırılmakta olup, güzergâh üzerinde bulunan ülkeler ile ikili işbirliklerine dayanan önemli bir ekonomi ve kültür projesidir. Antik dönemde Çin'in, İpek Yolu güzergâhlarının geçtiği bölgelerde ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda izlediği stratejiler, günümüz Yeni İpek Yolu projesinin temel kaynağı olarak nitelendirilmektedir. Bu çalışma; Çin'in antik dönemdeki İpek Yolu yönetimi ve stratejisi ışığında, günümüz Yeni İpek Yolu projesinin temellerini, kazanımlarını ve beklentilerini tarihi perspektiften analiz etmektedir.

ABSTRACT

The Silk Road is an ancient route where commercial and cultural interactions have occurred between eastern and western civilizations. On the Silk Road route all kinds of goods, especially silk were transferred. Also religion, ideology, thoughts and cultural interactions have also occurred. In ancient times, many nations determined strategies to manage Silk Road routes. One of these nations undoubtedly is China, which is the owner of the lands where the Silk Road started. Strategies on the Silk Road in ancient times were composed especially during the Han and Tang Dynasties when China determined foreign policy. After the ancient Silk Road had lost its impact on world trade, in today's 21st-century Chinese president Xi Jinping underlined the "New Silk Road Project" in 2013. That project which was put forward to revive the ancient Silk Road is also called the "One Road One Belt Initiative" is an important economic and cultural project based on bilateral cooperation on the routes. The strategies followed on the ancient Silk Road are the ideological source of today's New Silk Road project. In this study, will be analyzed and dealt with the foundations, achievements and expectations of today's New Silk Road project in the light of ancient Silk Road management of China in ancient times from a historical perspectives.

DOI: <https://doi.org/10.30783/neysosbilen.1065010>

Atf/Cite as: Gökenç Gülez, S. (2022). Yeni İpek Yolu'nun İlham Kaynağı "Antik İpek Yolu": Çin'in İpek Yolu Yönetimi Temelinde "Bir Kuşak Bir Yol" Girişimi'ne Bakış. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1),98-112.

Giriş

İpek Yolu (Seidenstrassen) adı ilk olarak Alman Coğrafyacı Ferdinand von Richthofen'ın 1877 yılında yayımlanan "China (Volume III)" isimli kitabında geçmiş (Ferdinand, 1998: 499) ve tarih boyunca doğu ve batı arasında bir köprü vazifesi görmüştür. İpek Yolu'nda gerçekleşen ticari faaliyetler; doğu ve batıyı birbirine bağlayan kara ve deniz geçiş yolları ile insanlık tarihinde her türlü eşya ve malın ticaretinin ve sirkülasyonunun yapılmasını sağladığı gibi (Schafer, 2015), aynı zamanda farklı kültürlerle sahip olan ulusların uyum içerisinde etkileşimde bulunmalarına da fırsat tanımıştır. Antik İpek Yolu güzergâhında ipek dışında farklı uluslar tarafından hayvan, bitki, el sanatları, tekstil, baharatın yanı sıra, birçok farklı eşyanın ticareti yapılmış ve bu eşyaların altın, fildişi ve cam gibi objelerle değiş tokuşu yapılmıştır. Maddi değeri olan ticari faaliyetlerin yanında aynı zamanda farklı kültürel değer, inanç ve öğretilerin de aktarıldığı bu güzergâhta tam anlamıyla çoklu kültür değişimi yaşandığını söylemek yanlış olmaz. (Rong, 2014:3) İpek Yolu, sınırlarından geçtiği her ülkenin ticari faaliyetlerinde kâr elde etmesini sağlarken, aynı zamanda çoklu kültür çeşitliliği ve etkileşiminden de pay almasını sağlamıştır.

İpek Yolu güzergâhlarının geçtiği bölgeler, antik dönemden beri birçok ulusun odak noktası olmuştur. Söz konusu uluslar güzergâh üzerinde ticaret yapan kervanlardan kâr sağlamak ve bu hat üzerindeki ticari faaliyetlerde söz sahibi olabilmek ve en nihayetinde İpek Yolu güzergâhlarını kontrolleri altına almak için mücadele etmişlerdir. Bu mücadele sonucunda İpek Yolu güzergâhları farklı dönemlerde farklı ulusların kontrolü altında olmuştur. İpek Yolu hatlarının kavşak noktası konumunda olan ve Çin'in tarihi kaynaklarında *Batı Bölgesi*¹ olarak adlandırılan bölge; elverişli iklim koşulları, geniş arazileri ve değerli maden kaynaklarına sahip olan bir bölgedir. Batı Bölgesi terimi geniş anlam olarak Orta Asya'ya işaret ederken, dar anlamda günümüz *Xinjiang*² topraklarına işaret etmektedir. Birçok ulusun Batı Bölgesi'ni kontrol altına almak için girdiği mücadelede, Çin de yer almıştır. Çin, farklı dönemlerde Batı Bölgesi'ni ve İpek Yolu yönetimini kontrolü altına almak için bazı stratejiler belirlemiştir. Antik dönemde Çin'in Batı Bölgesi ve İpek Yolu yönetimine dair stratejilerini belirlediği en önemli dönemler; Han ve Tang Hanedanlığı dönemleridir. Batı Han Hanedanlığı döneminde, imparator Han Wu Di'nin, Zhang Qian'i Batı Bölgesi topraklarına elçi olarak göndermesiyle, Çin özellikle bu dönemden itibaren İpek Yolu hatlarının kavşak noktası olan Batı Bölgesi'ne odaklanmıştır. (G. Gülez, 2018: 61) Farklı alanlarda birçok gelişmelerin yaşandığı Tang Hanedanlığı döneminde ise, Çin sınırlarını genişletmeyi amaçlamış ve bu doğrultuda iç ve dış politikasını oluşturmuştur. Bu dönemde Çin, İpek Yolu yönetimi ve bu yol üzerindeki ticari ve askeri faaliyetleri kontrol altına almak için önemli stratejiler izlemiştir. Çin belirlediği dış politikasını, karşı karşıya geldiği uluslara karşı da oluşturmuştur. Nitekim Çin, bu uluslar ile Batı Bölgesi ve İpek Yolu güzergâhlarını kontrol altına almak için mücadele etmiştir. Dolayısıyla hanedanlık bu dönemde stratejik davranarak, İpek Yolu güzergâhlarında ve buna bağlı olarak güzergâh üzerinde gerçekleşen ticareti faaliyetlerde söz sahibi olmak için harekete geçmiştir. Bu bağlamda Batı Han Hanedanlığı döneminde Batı Bölgesi ile diplomatik ilişkiler kurulmuş, İpek Yolu yönetim ve stratejisinin temelleri oluşturulmuşken, Tang Hanedanlığı döneminde iç ve dış siyasette yeni politikalar belirlenmiş, İpek Yolu ve güzergâhları üzerindeki ticari faaliyetlerin yönetimine dair önemli stratejiler izlenmiştir.

İpek Yolu üzerinde gerçekleşen faaliyetler, o dönemde ulusların izledikleri yönetim stratejisi doğrultusunda gelişmiştir. Örneğin; Tang Hanedanlığı döneminde hanedanlıkta farklı alanlarda gelişmelerin yaşanması sonucunda, başkent Chang-an farklı uluslardan gelen tüccar, bilim insanları, zanaatkarlar, entelektüeller gibi birçok kişiye ev sahipliği yapmış ve İpek Yolu güzergâhındaki ticari ve kültürel faaliyetler artmıştır. (Xiang,

¹ Batı Bölgesi Çin kaynaklarında Xiyu (西域) olarak geçmektedir. Çin kaynaklarında "Batı Bölgesi" olarak geçen terimi Yıldırım şu şekilde açıklamaktadır: "Çinlilerin kullandıkları Hsi-yü yani "Batı Toprakları" adını Han sülalesi devrinde (M.Ö. 206-M.S. 220) daha çok Tanrı dağlarının güneyinden kıvrılan yol üzerindeki Yü-men yani "Yeşim taşı Kapısı'nın batısındaki topraklar için kullandığı görülmektedir." (Yıldırım, 2014: 21) Batı Bölgesi terimine dair Ekrem doktor tezinde: "Hsi-Yü adı, yabancı toplulukların memleketine, özellikle Han Sülalesi'nin batı sınırının dışındaki memleketlere verilen genel bir isimdir. Han Sülalesi Tarihi'nde yer alan "Batı Bölgesi Monografisi'nin" açıklamasına göre bu bölge Hunların batısı ile Wusun'ların doğusu (Doğu Türkistan'ın İli Bölgesi) güneyinde yer almaktadır." Şeklinde açıklamıştır. (Ekrem: 1999: 12-14)

² Bugünkü Doğu Türkistan Coğrafyası Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içinde yer almakta ve Çin idari yapısı içinde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" olarak adlandırılmaktadır. Doğu Türkistan'ın batısında Kazakistan, Kırgızistan, Afganistan ve Tacikistan; güneybatısında Pakistan ve Hindistan; güneyinde Tibet; kuzeyinde Rusya ve Moğolistan ve doğusunda Çin ile komşudur. (Yıldırım:2015, 14)

2017:8) Bölgede farklı amaçlar için yabancı elçiler ve tüccarlar (hu shang, 胡商) bulunmuş ve bunlardan bazıları şehrin vatandaşı olarak sürekli orada ikamet etmişlerdir. Chang-an (günümüz Xian şehri) Sui Hanedanlığı döneminde de başkent olmuş ve Tang Hanedanlığı döneminde ticaret rotalarının en önemli başlangıç noktalarından biri olmuştur. Ticaret rotalarının başlangıç noktası olmasının yanında, aynı zamanda İpek Yolu güzergâhları boyunca uluslararası ticaret ve kültür merkezi olmuştur. “Chang-an’da yapılan arkeolojik kazılar sonucunda bölgede bulunan buluntular, bölgenin ticaret ve kültür merkezi olduğunun bir göstergesidir. Bu buluntular arasında en dikkat çeken, Doğu Roma İmparatorluğu, Sasani İmparatorluğu ve Japonlar’a ait altın ve gümüş sikkelerdir.” (Lin, Ran: 2018, 260)

Öte yandan 21. yüzyılda Çin tarafından öne sürülen *Yeni İpek Yolu Projesi (Bir Kuşak Bir Yol Girişimi)*³ İpek Yolu güzergâhı üzerinde yer alan ülkelerin işbirliği ve ortak çabası ile gerçekleştirebileceği bir girişimdir. Çin öncü olduğu bu proje ile antik İpek Yolu’nu canlandırmayı ve hat üzerindeki ticari ve kültürel faaliyetleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda güzergâh üzerinde bulunan ülkelerin kaynaklarını da kullanarak, izlediği stratejiler ile öncelikle bu hat üzerinden fayda sağlamak, ticari ve ekonomik faaliyetlerde söz sahibi olmak ve işbirliği içinde olduğu taraflara da karşılıklı olarak fayda sağlamayı hedeflemektedir. “Söz konusu proje, güzergâh üzerinde bulunan ülkelere birçok fırsatı beraberinde getirirken, öte yandan projenin başarılı olması için birçok engel de bulunmaktadır. Bu noktada Çin, bu projenin güzergâh üzerindeki ülkelerin işbirliği olmadan başarılı olamayacağını vurgulamaktadır.” (Ferdinand: 2016, 956) Bu bağlamda Çin’in güzergâh üzerinde bulunan ve işbirliği yapmak istediği ülkelere yönelik, her iki tarafın da lehine olabilecek stratejiler izlemesi gerekmektedir.

1. Çin’in Antik Dönemde İpek Yolu Ve Yönetimi

Antik dönemde Çin’in çok miktarda ticaretini yaptığı, uzak bölgelere transfer ettiği ve farklı ulusların eşyaları ile değiş tokuş yaptığı en değerli ürünü ipekti. Çin ilk olarak M.Ö. 5.yüzyılda, İlkbahar ve Sonbahar Dönemi ile Savaşan Beylikler Dönemi’nde ipekböceği yetiştirip, ipek dokumacılığını geliştirerek, ipeği Hindistan ve Batı uluslarına tanıttı. Daha sonra ipeğin batıya ticaretini yaptı. Batı ulusları ipeği tanımalarından önce, Çin’in farkında değillerdi. Öyle ki bu uluslar Çin’i, Yunanca’da ipek ülkesi anlamına gelen *Seres* olarak anmaya başladı. Hatta Bazı Yunanlar’ın doğuda ipek üreten bir ülke olduğunu duydukları ve Yunan fizikçi ve tarihçi Ctesias’ın bu ülkeye *Seres* adını veren ilk kişi olduğu söylenmektedir. (Yang: 2009, 15) O dönemin klasik yazarları için Seres’in yeri tam olarak net değildi. Ancak, bu yerin Uzakdoğu’da bir yer olduğu ve bu yerin Çin olabileceği tahmin ediliyordu. (Yule, Cordier: 1913, 14) İpek ve ipeğin üretim yeri ile özdeşleşen Çin için İpek Yolu, Çin’in eşyalarını dış dünyaya tanıttığı ve farklı uluslar ile değiş tokuş yaptığı atardamarıdır. Bu anlamda Çin’den başlayan ipek üretimi, uluslararası ticaret ve değiş tokuş faaliyetleri ipek ticareti sayesinde başlamıştır.

Antik dönemde Çin dış dünya ile eşya değiş tokuş ve transferini, Kara İpek Yolu ve Deniz İpek Yolu ile gerçekleştirmiştir. Fransız Sinolog Edouard Chavannes, *Documentes sur les Tou-Kine (Turks) Occidentaux* kitabında İpek Yolu’nu kara ve deniz İpek Yolu olarak ele almıştır. (Chavannes: 1900) Kara İpek Yolu; Kuzey İpek Yolu ve Güney İpek Yolu olarak iki kola ayrılmaktadır. Kuzey İpek Yolu; Luoyang ve Chang-an’dan başlayan ve Han ve Tang Hanedanlıkları döneminde şekillenen nakliye transfer rotalarıdır. Doğu, merkez ve batı kısımlarına ayrılan Kuzey İpek Yolu’nun, doğu kısmı Luoyang ve Chang-an’dan başlayarak Hexi Koridor’u aracılığıyla Yumen Guan ve Yang Guan’a ulaşıp; merkez rotası içerisinde güney, merkez ve kuzey yolu olarak ayrılmıştır. Batı kısmı Pamir (Congling) sınırlarından geçerek Avrupa’ya kadar ulaşmıştır. Güney İpek Yolu ise Chengdu, Yibin’den başlayarak, Minjiang Nehri, Jinsha Nehri, Lancang Nehri, Nujiang Nehri ve Hengduan Dağları’nı geçerek Myanmar ve Hindistan’a ulaşmıştır. Yunnan bu yolun kavşak noktası olup, Çin’in merkez bölgesi ile Güneydoğu Asya ve Güney Asya’yı birbirine bağlamıştır. (Feng: 2014, 107-112)

Deniz İpek Yolu, Çin ve yabancı uluslar arasında ticaret ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirildiği bilinen en önemli nakliye deniz yoludur. Bu yol iki deniz yoluna ayrılmaktadır. Bunlardan birisi; Doğu Çin Denizi’nden diğeri de Güney Çin Deniz’den başlamaktadır. Erken Qin Hanedanlığı ve Han Hanedanlığı dönemlerinde, güneydoğu Asya ve güney Asya gibi bölgelerde değiş tokuş ticari faaliyetleri oldukça yaygındır. Tang Hanedanlığı döneminde ise çoğunlukla ipek taşıyan filolar Quanzhou ve Guangzhou’dan yola çıkararak, Güney Çin Denizi,

³ Yeni İpek Yolu projesi aynı zamanda Bir Kuşak Bir Yol Girişimi olarak da adlandırılmaktadır. Çince de Yi Dai Yi Lu (一帶一路) olarak adlandırılırken, İngilizce’de “The Belt and Road”, “One Belt One Road” olarak adlandırılır. (Peter: 2017, 1)

Hint Okyanusu, Basra Körfezi ve Avrupa'ya doğru yelken açmıştır. Ming Hanedanlığı dönemindeki ünlü denizci Zheng He'nin filolarının aynı bölgelere ulaşmasıyla, doğu ve batıyı birbirine bağlayan deniz yolu, Deniz İpek Yolu olarak adlandırılmaktadır. Çin'in Song ve Yuan Hanedanlıkları döneminde ise ihraç edilen ipeğin yerini porselenin almasıyla, bu yol Deniz Porselen Yolu olarak da bilinmektedir. Japon bir araştırmacı; Deniz İpek Yolu'nun Qin Hanedanlığı ve Han Hanedanlığı erken dönemlerinde ortaya çıktığını ve Tang Hanedanlığı ile Song Hanedanlığı dönemlerinde ise hızlı bir şekilde geliştiğini, aynı zamanda Deniz İpek Yolu'nun Doğu Çin Denizi ve Güney Çin Denizi iki deniz yolu olarak ayrıldığını vurgulamaktadır. (Lin: 2015, 5)

Çin'in dış dünya ile ticari ve kültürel etkileşimi, Han Hanedanlığı ve Tang Hanedanlığı dönemlerinde Çin'in Kara İpek Yolu ve Deniz İpek Yolu'na dâhil olmasıyla gelişmiştir. Öte yandan tarihin erken dönemlerinde Batı ve Çin arasında bir ticaret yolunun varlığı da söz konusudur. Çin ipeğinin Orta Asya ve hatta Avrupa'ya kadar bu ticaret yolu ile ulaştığı düşünülmektedir. M.Ö. 5.yüzyılda Çin ipeğinin Yunan soylu sınıfına satılmış olması ve heykeli yapılmış portelerde yumuşak ve şeffaf ipek kalıntılarının olması bunun kanıtı niteliğindedir. (Jin: 2002, 2) Bahsi geçen her iki İpek Yolu da Çin ile yabancı uluslar arasında kültürel etkileşimlerin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Zhang Qian'in Batı Bölgesi'ne gönderilmesinden önce açılmış olan İpek Yolu, Batı Han Hanedanlığı döneminde Çin'in Batı Bölgesi ulusları ile etkileşime geçmesi ve mevcut İpek Yolu hattına dâhil olması ile gelişim sürecine girmiştir. Tang Hanedanlığı döneminde ise izlenen dış politika ve bu doğrultudaki stratejiler sonucunda İpek Yolu güzergâhlarında kültürel ve ticari faaliyetler daha da gelişerek hız kazanmıştır.

Han Hanedanlığı'nın kurulması ve kuzey sınırlarındaki Hunlar'dan gelen uzun süren akınlardan sonra, M.Ö. 138 yılında Batı Han Hanedanlığı imparatoru Wu Di, hanedanlıkta görevli diplomat Zhang Qian'i Batı Bölgesi'nde bulunan uluslar ile iletişime geçmek için bölgeye göndermiştir. Zhang Qian Batı Bölgesi'ne gerçekleştirdiği iki seyahatten sonra, bölgenin coğrafyası, Batı Bölgesi ulusları ve ilişkileri hakkında önemli bilgileri içeren bir rapor⁴ sunmuştur. Zhang Qian tarafından oluşturulan bu rapor, Çin'in daha önce yabancı olduğu bu bölgeye yönelik birtakım stratejiler belirlemede çok önemli bir rol oynamış ve sonuç olarak Han Hanedanlığı ile Batı Bölgesi arasında diplomatik ilişki kurulmuştur. Bu süreçten sonra İpek Yolu güzergâhları şekillenmeye başlamıştır. (Yiming, Yeli: 2017, 690) Batı Han Hanedanlığı döneminde, İpek Yolu Chang-an'dan başlayarak Hexi Koridoru aracılığıyla Dunhuang'a kadar uzanmıştır. Bu yol Dunhuang'da kuzey ve güney olmak üzere iki kola ayrılmıştır. Güney Yol; Dunhuang'dan başlayarak, Loulan, Yutian (Hoten), Shache üzerinden Congling'i (Pamir) de geçerek, Da Yuezhi (günümüz Afganistan), Parthia'ya (günümüzde İran toprakları) ulaşmıştır. Kuzey Yol; Dunhuang'dan başlayarak, Jiaohe, Qiuci (Kuça), Shule (Kaşgar) üzerinden Congling ve Da Yuan'i (Fergana) geçerek İran üzerinden batıya, Roman İmparatorluğu'na ulaşmıştır. 618 yılında imparator Tang Gaozu (Li Yuan) tarafından kurulan Tang Hanedanlığı ile Çin'de yeni bir dönem başlamış, ekonomi, siyasi ve kültürel alanlarda birçok gelişme yaşanmıştır. Çin'in en parlak dönemlerini yaşadığı Tang Hanedanlığı döneminde, halka yönelik olarak zorunlu askerlik hizmeti gibi konularda halkın refahını arttıracak iç politika oluşturulmuştur. Çin'in iç kesimlerinde gelişmeler yaşanırken; Çin, dışı açılma politikasında Batı Bölgesi'nde bulunan uluslar ile etkileşime geçerek sınırlarını genişletmeyi amaçlamış ve bu doğrultuda Batı Han Hanedanlığı'ndan beri odaklandığı Batı Bölgesi ve sınırlarına yönelik dış politikasını oluşturmuştur. Çin dışında, farklı uluslar antik İpek Yolu güzergâhlarını ve bu hat üzerindeki ticari faaliyetleri kontrol altına almayı amaçladığı için karşı karşıya gelmiş ve bu doğrultuda Batı Bölgesi stratejilerini belirlemişlerdir. "Tang Hanedanlığı Batı Bölgesi stratejisinde, Batı Göktürkler, Araplar ve Tibet ile karşı karşıya gelmiştir."(Beckwith, 1993: 37-55) Bu dönemde Çin'in Batı Bölgesi'nde izlediği strateji, aynı zamanda bölgeyi kontrol altına almak için karşı karşıya geldiği uluslara yönelik oluşturduğu stratejiye de dayanmaktadır. Bu sebeple Çin, Tang Hanedanlığı döneminde söz konusu uluslara karşı oluşturduğu Batı Bölgesi stratejisi ile Batı Bölgesi toprakları ve İpek Yolu ticaret güzergâhlarını kontrol almayı amaçlamıştır.

İmparator Gaozu iç ve dış siyasette barışçıl bir politika izlemiştir. Kendisinden sonra gelen ve imparator olan oğlu Taizong'un da yönlendirmesiyle Batı Bölgesi ve sınır bölgelerde izlenecek stratejinin temellerini oluşturmaya başlamıştır. İmparator Gaozu'dan sonra tahta geçen imparator Taizong, tahtta kaldığı sürede iç ve dış siyasette birçok siyasi ve askeri başarılar elde etmiştir. (Yu Tianheng, 2017: 39) Akılcı stratejileri ile hanedanlığı yöneten imparator Taizong, antik dönemden beri imparator ve yöneticilerin sadece Zhongyuan'e odaklandığını, diğer

⁴ Zhang Qian'in sunduğu bu rapor: Shiji'de Dayuan Monografisi, Han Shu'da Batı Bölgesi Monografisi ile Zhang Qian Biyografisi gibi Çince kaynaklar da geçmektedir. (Gökenç Gülez, 2019: 66)

azınlıkları önemsemediği ve hor gördüklerini, ancak kendisinin ise hepsini önemseyerek eşit bir şekilde davranacağını vurgulamıştır. (Yiming, Yeli: 2017, 691) İmparator Taizong iç politikasında halkın huzur ve refahı için politika belirlerken, aynı zamanda sınırları ötesinde olan topraklara da odaklanarak etkileşim içinde olmuştur. Taizong'un iç siyasette başarılı sonuçlar elde etmesinden sonra, dış siyasetinde de izlediği stratejiler ile öne çıkmıştır. Nitekim Tang Hanedanlığı döneminde ekonomi, siyasi ve denizaşırı ticaret ile dış politikada izlenen strateji, diğer hanedanlıklardan büyük ölçüde farklılık göstermiştir. (Xia, Sun: 2001)

Çin'in sınır bölgeleri stratejilerinin belirlendiği bu dönemde, imparator Taizong Batı Bölgesi ve İpek Yolu yönetim politikası belirlemiş, bölgede askeri ve idari yönetim birimleri kurmuştur. Taizong; 640 yılında Xizhou eyaletini ve daha sonra eyalete bağlı olarak Kuça (Qiuci) merkez olmak üzere Anxi Genel Valilik (Anxi Duhufu) birimini kurmuştur. (Liu Xu, 1975: 5296) İmparator Taizong sınır bölgelerde kurduğu idari yönetim birimleri ile hanedanlığın askeri ve sivil işlerini yönetmeyi amaçlasa da, asıl olarak önce bölgeyi ve daha sonra İpek Yolu güzergâhları üzerinde gerçekleşen ticari faaliyetleri kontrol altına almayı amaçlamıştır. Öte yandan Tang Hanedanlığı'nın Batı Bölgesi'nde izlediği stratejileri sürekli olarak karşı karşıya geldiği Batı Göktürkler'e karşı oluşturduğu ve bölgede askeri faaliyette bulunarak sınırlarını genişletmek sureti ile yine İpek Yolu güzergâhlarını kontrol altına almayı amaçladığı görülür. İmparator Taizong'un Batı Bölgesi'ndeki idari yönetim biriminin merkezini Kuça olarak belirlemesinin bazı sebepleri bulunmaktadır. Öncelikle Kuça bulunduğu coğrafi konum sebebiyle antik İpek Yolu güzergâhlarının kavşak noktasında yer almaktadır. Bu sebeple İpek Yolu güzergâhları burada birleşmekte ve Kuça İpek Yolu ticari faaliyetlerinde kilit bir noktada yer almaktadır. Dolayısıyla imparator Taizong'un söz konusu sebeplerden ötürü, Batı Bölgesi stratejisi altında bölgede idari yapılar kurması yine Çin'in İpek Yolu güzergâhlarında gerçekleşen ticari faaliyetlerin yönetimini kontrol altına alma amacıyla olduğunu gösterir niteliktedir.

İmparator Taizong'un Batı Bölgesi'nde Genel Valilik gibi idari yapılar kurmasının yanında, aynı zamanda bölgede askeri savunma amaçlı garnizonlar da kurduğunu görmekteyiz. Nitekim imparator Taizong Anxi Genel Valilik birimi altında *sizhen* (四镇) olarak adlandırılan Qiuci (Kuça), Yutian (Hoten), Yanqi (Karaşehher), Shule (Kaşgar) Dört Garnizon'u kurmuştur. (Li, 2012: 8) İzlediği stratejilerde akılcı davranan ve stratejik düşünen Taizong'un askeri savunma amaçlı olarak garnizonları söz konusu dört bölgede kurması stratejik sebeplere dayanmaktadır. Bu stratejik sebepleri ise şu şekilde açıklayabiliriz: “Valilik biriminin ve askeri garnizonun kurulduğu Qiuci (Kuça), İpek Yolu kültürel ve ticaret faaliyetlerinde merkez nokta konumunda olup, aynı zamanda tarıma elverişli toprakları ve doğal kaynaklara sahip olan bir bölgedir. Güneyinde Tarım Havzası, kuzeyinde ise Taklamakan Çölü bulunan Yutian (Hoten) ise İpek Yolu'nun güney hattına odaklanan uluslar için önemli bir bölgedir. Aynı zamanda bölge yeşim taşı üretim ve ticaretinin aktif olarak yapıldığı yerdir. İpek Yolu orta geçiş hattı üzerinde yer alan ve transfer noktası olarak kullanılan Yanqi (Karaşehher) ise tarım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için elverişli iklim koşullarına sahip bir bölgedir. İpek Yolu'nun en önemli güzergâhı olan kuzey hattı üzerinde yer alan Shule (Kaşgar) ise Pamir'den ötürü sahip olduğu stratejik konumu sebebiyle, doğu ve batı arasında kültürel ve ticaret faaliyetlerinde önemli bir bölgedir. (Yu, Xiyu Tongshi, 172.) Söz konusu sebepler; Tang Hanedanlığı'nın İpek Yolu güzergâhlarını ve güzergâhlar üzerindeki ticari faaliyetleri kontrol altına almayı amaçladığının bir göstergesi iken, öte yandan stratejik konumda yer alan bölgelerde askeri savunma yapıları kurması da Batı Bölgesi'nde izlediği stratejinin de karşı karşıya geldiği uluslara yönelik oluşturduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilir. Nitekim Tang Hanedanlığı döneminde Anxi Valilik merkezinin Xizhou ve Qiuci arasında sürekli olarak taşınarak yer değiştirmesi, Çin'in kurduğu idari birimin sabit olmayarak farklı uluslarla karşı karşıya geldiğinin de bir göstergesi olarak görülür.

Tang Hanedanlığı döneminde Batı Bölgesi'nde oldukça faal olarak yer alan Çin, İpek Yolu güzergâhlarında ticaret yönetmeliği oluşturarak hat üzerinde ticari faaliyetlere yeni düzenlemeler getirmiştir. İmparator Taizong'un İpek Yolu'ndaki ticari faaliyetleri yönetimi sonucunda, hanedanlık bölgede çok sayıda dağıtım merkezi ve posta teşkilatı kurmuştur. (Skaff, 2009) Aynı zamanda Tang Hanedanlığı'nın Batı Bölgesi yönetim birimi Kuça merkez olmak üzere, İpek Yolu güzergâhları üzerinde çok sayıda gözetleme ve işaret kuleleri, antik kentler, geçiş kontrol sistemleri gibi yapılar da inşa edilmiştir. Bu dönemde yabancı tüccar ve elçilere yönelik de yönetim politikası belirlenmiştir. Ticaret yapmak isteyen tüccarların ve yabancıların giriş ve çıkışlarını kontrol etmek ve bunları kayıt altına almak amacıyla “guosuo (过所)” olarak adlandırılan bir geçiş sistemi kurulmuştur. Ticari faaliyetin kim tarafından yapıldığı, ticaretini ya da değiş-tokuş yaptığı malın türü veya cinsi, ticari amaçla

gittiği bölgede ne kadar süre kalacağı gibi detaylar kayıt altına alınmıştır. (G. Gülez, 2019: 235 - 236) Antik İpek Yolu güzergâhında ticari faaliyetlerini gerçekleştirmek isteyen kişiler ya da kervanlar Tang Hanedanlığı tarafından oluşturulan geçiş sisteminin kurallarına tabi olmuştur. Bu dönemde imparator Taizong'un izlediği stratejiler sayesinde; siyasi, ekonomik ve kültürel alanda gelişmeler yaşanırken, aynı zamanda diğer uluslar ile olan ticari ve kültürel etkileşimler de artmıştır.

Tang Hanedanlığı'nın Batı Bölgesi stratejisi kapsamında İpek Yolu güzergâhlarını ve hat üzerindeki ticari faaliyetleri kontrol altına almak amacıyla izlediği “Antik İpek Yolu güzergâhlarının yönetim politikası” hat üzerinde gerçekleşen ticari faaliyetlere bir düzen getirmiştir. Hanedanlığın oluşturduğu geçiş izni sisteminden önce farklı uluslardan gelen kervanlar herhangi bir kurala tabi olmaksızın ticari faaliyetlerini gerçekleştirirken, bu durum hat üzerinde kargaşaya sebep oluyordu. Aynı zamanda ticari faaliyetlerde bulunan tüccar veya kervanlar için güzergâh her zaman güvenli olmazken, hırsızlık ya da yağmalama gibi olaylar da yaşanabiliyordu. Tang Hanedanlığı bölgede izlediği stratejilerle İpek Yolu güzergâhlarında ticari faaliyetlerde söz sahibi olduğu gibi hat üzerinde ticaret yapan tüccar ve kervanların ticari faaliyetlerini daha güvenli bir platformda gerçekleştirmesini; hırsızlık, kargaşa gibi olayları da önlemeyi sağlamıştır. (G. Gülez: 2019, 237) Dolayısıyla, Çin'in antik dönemde izlediği stratejiler, hem güzergâhları kontrol altına alma amacına ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda hat üzerindeki ticari faaliyetlere de bir düzenleme getirmiştir. Öte yandan İpek Yolu'ndaki ticari faaliyetlerin sürdürülebilir olmasını sağlamış ve hat üzerindeki ticari ve kültürel etkileşimlerin de canlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu da Tang Hanedanlığı'nın, her iki tarafında fayda sağlayacağı kazan-kazan prensibini benimsemiş ve izlemiş olduğunun bir göstergesidir.

2. Yeni İpek Yolu Projesi: Bir Kuşak Bir Yol Girişimi

1978 yılında Çin, başlattığı reform ve dışa açılım ile temelde dış dünyaya açılmayı, yabancı sermaye, ileri teknoloji ve yönetim deneyiminden faydalanmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, Çin dünya ekonomisindeki ticaret kurallarına göre, dünyadaki ekonomik yönetmeliklere ayak uydurmak için öncelikle iç işlerinde değişiklik yapmıştır. Daha sonra yabancı sermaye, teknoloji vs. gibi konularda aktif olması sebebiyle, 2001 yılında Çin Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) resmen üye olmuştur. Reform ve dışa açılımın 35. Yılında, Çin ulusunun ekonomisi hız kesmeden gelişmeye başlamıştır. 1979 ile 2012 yılları arasında, dünyadaki yıllık ortalama gayri safi yurtiçi hasılası (GDP) artışı sadece %2.8 iken, Çin'in gayri safi yurtiçi hasılası yıllık ortalama %9.8 oranında artış göstermiştir. Çin, ekonomik yapı ve dönüşüm ile gelişim modelini izleyerek hızlı bir ekonomik büyüme ve kalkınma göstermiştir. Reform ve dışa açılım girişimlerini başlattığı dönemlerde, düşük seviyede ekonomik gelişme gösteren Çin, acil olarak yabancı sermaye, teknoloji ve yönetim modeline ihtiyaç duyarak harekete geçmiştir. Çin, ekonomisinin hızlı bir büyüme göstermesinde dıştan getirme ve yabancı sermayelerden faydalanma ilkelerini temel almıştır. Antik dönemde tarıma dayalı bir ülke olan Çin, başlattığı reform ve dışa açılım politikaları ile endüstriyel verimlilikte gelişme göstererek dünya üreticisi konumuna gelmiştir. İstatiklere göre 1979'dan 2012 yılına kadar, Çin 763,278 adet yabancı yatırım projesi almıştır.⁵ Söz konusu rakam, reformdan sonra Çin'in ekonomik kalkınma ve gelişme yolunda, yabancı sermaye ve teknolojilerini ülkesine çekme ve getirme amacında olduğu ve bunu başardığının bir göstergesidir.

Ekonomik gelişme, kalkınma ve dünya ekonomisinde lider olma yolunda olan Çin, bu doğrultuda yeni stratejiler belirlemeye devam etmiştir. Bu bağlamda Çin devlet başkanı Xi Jinping bir dizi yeni dış politika başlatmıştır. Başkan Xi Jinping'in oluşturduğu dış politikalar arasından üçü dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki, başkan Xi Jinping'in Obama ile buluşmasından itibaren Çin-Amerika ilişkilerini şekillendiren “Yeni Tıp Büyük Güç İlişkileri” politikasıdır. İkincisi ise Çin'in sınırlarındaki devletler ile olan ilişkilerine dair politikadır. Üçüncüsü ve en dikkat çeken ise büyük öneme sahip ve uzun vadeli olan *Bir Kuşak Bir Yol* projesidir. (Ferdinand: 2016, 949) Yeni İpek Yolu Projesi Çin'in reform ve dışa açılım girişiminin uzun vadede getirdiği sonuçlardan biridir. Asya, Avrupa ve Afrika arasında yeni bir ekonomik ve bölgesel bağlantı yaratmayı amaçlayan Yeni İpek Yolu projesinin temelini; kazan-kazan yaklaşımı, eşitlik, karşılıklı fayda, karşılıklı yardım ve işbirliği kavramları oluşturmaktadır. Bu proje temelde iki ayağı olan bir girişim olarak tasarlanmıştır. Bunlardan ilki İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve ikincisi de 21. yy Deniz İpek Yolu'dur. (Marangoz ve Tuncer, 2020:4)

⁵ Detaylı bilgi için bakınız: National Development and Reform Commission European Commission Directorate-General for Regional Policy (https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=PDB_LV)

Antik İpek Yolu'nun ticaretteki etkisini kaybetmesinden sonra, 21. yüzyılda modernleşme ve küreselleşmenin bir sonucu olarak yeni ticaret yolları oluşturulmaya başlanmış ve bu noktada Çin antik İpek Yolu'nu yeniden canlandırmak için Yeni İpek Yolu Projesi'ni başlatmıştır. Yeni İpek Yolu Projesi'ni ilk kez Çin Devlet Başkanı Xi Jinping 7 Eylül 2013'te Kazakistan Nur-Sultan Nazarbayev Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmada dile getirmiştir. Başkan Xi Jinping yaptığı konuşmada: “Avrasya bölgesindeki bütün ülkeler arasındaki ekonomik bağlantıları daha da yoğunlaştırmak, karşılıklı işbirliğini daha da derinleştirmek ve gelişme için daha geniş bir ufuk açmak için yaratıcı bir ruhla işbirliği modelini geliştirerek “İpek Yolu Ekonomik Kuşağını” ortaklaşa oluşturabiliriz. Bu; güzergâhta yer alan bütün ülkelerin mutluluğuna hizmet edecek muhteşem bir dava olacaktır.” diyerek projenin önemini ve amacını açıklamıştır. (Turkish Cri, 2017) Xi Jinping konuşmasında paydaşlarına projeyi kapsayıcı küreselleşme vaadi sunan *yüzyılın projesi* olarak tanıtmıştır. Endonezya ziyaretinde daha önce proje hakkında söylediklerine vurgu yapan Xi Jinping aynı yıl Asya Altyapı Geliştirme Bankası'nın (Asian Infrastructure Development Bank-AIIB) kurulması ile 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu'nun inşası yönünde ek bir çağrıda bulunmuştur. (Marangoz ve Tuncer, 2020:4) Başkan Xi Jinping'in öne sürdüğü İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21.yy. Deniz İpek Yolu projeleri, Çin'de ve dünyada büyük bir yankı uyandırmıştır. Söz konusu proje, güzergâh üzerinde bulunan ilgili ülke ve bölgelerin aktif olarak yer alacağı bir proje olmasından ötürü, projenin kapsamı, getirileri, kazanımları, riskleri gibi konular uluslararası platformlarda yakından takip edilen konular arasında olmuştur.

5 Mart 2014 tarihinde gerçekleşen 12. Çin Ulusal Halk Kongresi açılışında, Başbakan Li Keqiang'ın divana sunduğu hükümet çalışma raporunda; Li Keqiang, İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21.yy Deniz İpek Yolu girişimlerini planlama ve uygulamaya geçmek için kaybedecek zamanları olmadığını ve bir an önce harekete geçmeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Ayrıca Bangladeş-Çin-Hindistan-Myanmar Ekonomik Kuşağı ile Çin-Pakistan Ekonomik Kuşağı inşasının oluşturulmasını, bu bağlamda bir dizi destekleyici işbirlikçi projeler yapılarak altyapı bağlantısını hızlandırılmasını ve uluslararası ekonomik ve teknolojik işbirliklerinde yeni bir alanın keşfedilmesi gerektiğini vurgulamıştır. (gov.cn.archive)⁶ Yine 4 Kasım 2014 tarihinde gerçekleşen Finansal ve Ekonomik İşler Lider Grup toplantısında, İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21.yy. Deniz İpek Yolu projelerine dair yol haritası ve planın incelenmesi konusunda özel bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda, Asya Altyapı Geliştirme Bankası ve İpek Yolu Fonu'nun kurulması kararı alınmıştır. Başkan Xi Jinping çağın ihtiyaçlarını karşılayarak, proje kapsamında bulunan ülkelerin gelişmesi temennisinde bulunmuş, bunun yanında İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21.yy. Deniz İpek Yolu projelerinin derin tarihi ve kültürel temel üzerinde, muazzam kapsayıcılık yaklaşımı ile gelişim platformu sunduğunu, Yol ve Kuşak Girişimi güzergâhları üzerinde bulunan ülkelerinde kar sağlayacağını ve Çin'in hızlı ekonomik gelişmeleri beraberinde getireceğini vurgulamıştır. Başkan Xi Jinping konuşmasında, proje kapsamında bulunan tarafları işaret ederek, hep birlikte dostluk, karşılıklı fayda prensipleri doğrultusunda projenin başarılı olması için tarafların gerekeni üstlenmeleri gerektiğinin altını çizmiştir. (China.org)

Yeni İpek Yolu projesi altmıştan fazla ülke ve bölgede global ekonomi ve ticaretin uzun vadede gelişmesini hedeflemekte ve aynı zamanda dünya ekonomisi ve işbirlikçi tarafların ekonomik olarak fayda sağlamalarını amaçlamaktadır. Söz konusu proje endüstri ve üretim piyasasında bölgesel olarak uluslararası ikili işbirliği fırsatlarını yakalamayı hedeflemenin yanında, bölgenin jeopolitik konumları doğrultusunda doğal kaynakların kullanımı, kesintisi, iklim değişikliği, gıda güvenliği, siber saldırı, çevre kirliliği, salgın hastalıklar gibi farklı sorunlara da (Tang, 2021: 77) çözüm arayışını misyon edinmektedir. Çin ileri sürdüğü bu proje ile öncü olarak ülke gelişmesini amaçlarken, aynı zamanda hattın geçiş güzergâhı üzerinde bulunan ülkelerin de fayda sağlayacağı bir platform oluşturmayı amaçlamaktadır. Çin temelde kazan-kazan stratejisi ile oluşturduğu bu projede, güzergâh üzerindeki ülkelerin ekonomik kalkınmasını sağlamayı, istikrarı korumayı, ülkenin mevcut kaynak taleplerini iyileştirmeyi, küresel yönetim sistemindeki reformların doğal gereksinimlere uymasını hedeflemektedir. Çin'in Yeni İpek Yolu projesine dair uzun vadedeki amaç ve kazanımları Bir Kuşak Bir Yol girişimi kapsamında “Zhōngguó Fāng'àn (中国方案)” olarak adlandırılan “Çin Planı'nın” temelini oluşturmaktadır.

⁶ 12. Çin Ulusal Halk Kongresi, Başbakan Li Keqiang'ın sunduğu Hükmet Çalışma Raporu'nun tamamına ulaşmak için bakınız: http://english.www.gov.cn/archive/publications/2014/08/23/content_281474982987826.htm

Mayıs 2017’de düzenlenen *Uluslararası İşbirliği için Kuşak ve Yol Forumu* açılışında, konuşma yapan Xi Jinping: “İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21.yy Deniz İpek Yolu İnşasında Birlikte Çalışalım” ana fikrini vurgulamıştır. Xi Jinping konuşmasında; Yeni İpek Yolu projesinin Çin ve işbirlikçi taraflar açısından önemini, uzun ve kısa vadede kazanım ve getirilerini dile getirerek, bu projenin güzergâh üzerinde bulunan ülkelerin işbirliği içinde olmaları halinde başarıya ulaşabileceğinin altını çizmiştir. Xi Jinping, Yeni İpek Yolu projesi ile güzergâh üzerindeki ülkelerle işbirliği içinde olmayı ve dünya barışını vurgulamıştır. Tıpkı tarihte, antik İpek Yolu’nda Çin ve diğer uluslar arasında ticari ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştiği gibi, Yeni İpek Yolu’nun da Doğu ve Batı arasındaki barışçıl işbirliklerine dayandığını açıklamıştır. İkinci olarak; Yeni İpek Yolu projesinin temelinde yeni fikirleri dile getirmede açıklık ve kapsayıcılık ilkelerinin yattığını açıklamıştır. Antik İpek Yolu rotaları Nil, Dicle ve Fırat, İndus ve Ganj ile Sarı Irmak ve Yangtze Nehirlerinin vadilerini kapsadığını, bu rotaların Mısır, Babil, Hint ve Çin uygarlıklarının doğum yerlerinin yanı sıra Budizm, Hristiyanlık ve İslam topraklarını ve farklı uluslardan gelen insanları ve ırkları birbirine bağladığını vurgulamıştır. Dolayısıyla tarihin bu kısmı, medeniyetin açık fikirlilikle büyüdüğünü ve ulusların etkileşim yoluyla zenginleştiğinin bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Üçüncü olarak; Yeni İpek Yolu projesinin karşılıklı olarak öğrenme ve karşılıklı olarak fayda sağlama ilkeleri ile öne çıktığını dile getirmiştir. (mfa.gov.cn)⁷ Yeni İpek Yolu ile alakalı düzenlenen toplantılarda, Antik İpek Yolu’nu referans alan Xi Jinping, tıpkı antik İpek Yolu güzergâhlarında olduğu gibi, bu yolun ekonomik ve ticari faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir güzergâh olmasının yanı sıra, aynı zamanda bilgi akışının da sağlandığı ve kültürel etkileşimlerin yaşandığı bir yol olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla İpek Yolu güzergâhları kapsamında işbirlikçi taraflar ekonomik kazanımları yanında, karşılıklı olarak birbirlerinden bir şeyler öğreneceği bir yol olarak da önemlidir. Yeni İpek Yolu’nun temel ilkelerinden birini de karşılıklı fayda sağlamak ilkesinin oluşturduğunu, kazan-kazan prensibi sadece girişimi başlatan Çin’in değil aynı zamanda işbirliği içinde oldukları tarafların da karşılıklı olarak fayda sağlayacağı bir proje olduğunu her fırsatta altını çizmiştir.

Yeni İpek Yolu Projesi’nin uzun vadede ekonomik, siyasi, jeopolitik ve kültürel etkileri Çin ve işbirliği içinde olunan ülkeler tarafından, farklı açılardan değerlendirilerek ele alınması gerekmektedir. Çin’in Yeni İpek Yolu Projesi’nin ileri sürülmesine dair bazı gerekçeleri bulunmaktadır. Bu gerekçeler arasında Çin’in batı bölgesini geliştirmek istemesi öne çıkmaktadır. “Öncelikle Çin, Bir Kuşak Bir Yol Girişimi ile son kırk yıldır doğuya doğru ihracata yönelik stratejisi ile geride bıraktığı batı bölgelerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bölgeler kıyıda en uzak olan bölgeler olmakla beraber, aynı zamanda daha doğudaki eyaletlere kıyasla büyük zorluklar yaşamıştır. Ayrıca bu bölge, batıdaki komşularıyla yaşanan siyasi anlaşmazlıklardan da çok çekmiştir. Tüm bu faktörler Çin’in batı bölgesinin gelişmesine engel olmuştur.” (Ferdinand: 2016, 951) 2013 yılında Gansu, Guizhou, Qinghai ve Xinjiang gibi batı eyaletlerindeki kişi başına düşen milli gelir, Guangdong, Fujian ve Zhejiang (sadece dörtte biri Shanghai ve Beijing’e ait) gibi doğu eyaletlerindeki kadar değildi. (China Statistical Yearbook 2014) Daha sonra 2000 yılında, Beijing ülkenin batı bölgelerini dışa açmak için yol haritasını duyurmuş ve bunun neticesinde Çin, 2013 yılında Yeni İpek Yolu projesini öne sürmüştür. Dolayısıyla Çin, Bir Kuşak Bir Yol girişiminin amaçları arasında batı bölgelerinde bulunan eyaletlerin dışa açılım sürecini hızlandırmanın bulunduğunu da vurgulamaktadır. Ayrıca jeopolitik konuma sahip olan Çin’in batı bölgesi, Çin’in Batı’ya açılmasında büyük bir avantaj sağlamaktadır. Bu sebeple Çin, batı bölgesini batıya açılan bir kapı olarak görmesinden ötürü, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bölgeye odaklanmaktadır.

Günümüzde Kuşak ve Yol Girişimi’ne dair yapılan akademik çalışma ve araştırmalar çoğunlukla projenin ekonomik ve siyasi etkileri üzerinedir. Antik dönem ve günümüzdeki İpek Yolu güzergâhları dikkate alındığında, Doğu ve Batı arasında sosyal ve kültürel farkları incelemek adına çift yönlü çalışma ve araştırmaların yapılması gerekmektedir. Nitekim Kuşak ve Yol Girişimi basit doğrusal bölgede aktif olan bir projeden ziyade daha çok bölgesel odaklı çoklu kültür etkileşimi ve çeşitliliği ile de öne çıkan bir projedir. (Liu, 2015: 538) Kuşak ve Yol girişimi kapsamında taraflar Çin ile işbirliği yapmaları durumunda global büyümeden payını alacaklar ve aynı zamanda kendi kültürlerinin taşıyıcı elçileri olarak da çoklu kültür etkileşiminde bulunacaklardır. Yeni İpek Yolu projesinin temelini kazan-kazan, karşılıklı fayda sağlama ilkeleri oluşturduğu gibi işbirliği içindeki taraflar arasında Çince’de “rén duì rén (人对人)” olarak adlandırılan *insandan insana bağ* ilkesi ile de kültürlerarası etkileşim

⁷ Uluslararası İşbirliği için Kuşak ve Yol Forumu, Xi Jinping’in açılış konuşmasının tamamı için bakınız: <https://www.mfa.gov.cn/ce/cena/eng/sgxw/t1461872.htm>

yaşanacaktır. (gov.cn) “İnsandan insana bağ: Kültürel, akademik değişim ve diyalogun, medya işbirliğinin ve gönüllü hizmetlerin yaratılması ile Bir Kuşak Bir Yol’a dostane işbirliği ruhunun kazandırılması amaçlanmıştır. Çin bu doğrultuda paydaş ülkelerle kültürel değişim programlarını hayata geçirirken eğitim, bilim ve teknoloji, kültür, spor, turizm vb. alanlarda işbirliğini teşvik ederek karşılıklı anlayış geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda partner ülkelere ortak yönetilen okulların, düşünce kuruluşlarının kurulması planlanmaktadır.” (Marangoz ve Tuncer, 2020:8)

Tarihsel perspektiften bakıldığında, İpek Yolu ticaretteki etkisini yitirmiş fakat hiç bir zaman yok olmamıştır. Yeni İpek Yolu projesi mevcut olan ticaret yolunu daha da genişletmiştir. Aynı zamanda Çinli ve Batılı araştırmacılar İpek Yolu’nun düz bir yol olmadığına, aksine karmaşık ulaşım ağlarına sahip olan bir güzergâha sahip olduğuna vurgu yapmaktadır. “Yeni İpek Yolu projesi de çoklu ulaşım ağlarının iç içe geçtiği, yüksek yoğunluk ve frekansın hâkim olduğu ulaşım modelleri ve güzergâhları ile daha karmaşıktır. Bu proje kapsamında inşa edilen her bir ekonomik koridor tek bir ulaşım rotasına dayanmamaktadır. Deniz, kara ve hava ulaşım yollarıyla entegre olarak çoklu ulaşım rotaları mevcuttur.” (Liu, 2015:542) Söz konusu Ekonomik Koridorlar’ın gelişmesi Kuşak ve Yol Girişimi güzergâhında bulunan bölge ve şehirlerin gelişmesinde çok önemli rol oynamaktadır. Örneğin; Yeni İpek Yolu projesinin Türkiye ayağını oluşturan *Orta Koridor Girişimi* ile antik İpek Yolu’nun canlandırılması ve bu girişim ile Türkiye ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişkilerin güçlendirilerek yeni ekonomik koridorların oluşturulması hedeflenmektedir. Orta Koridor Girişimi ile Türkiye ve Çin arasındaki iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi ve aynı zamanda ticari, ekonomi, siyasi, kültürü gibi alanlarda ikili işbirlikleri kurulması açısından oldukça önemlidir.

Sonuç

Kadim İpek Yolu tarih boyunca adını aldığı başta ipek olmak üzere birçok farklı emtianın transferinin yapıldığı, farklı kültürler arasında çoklu kültür etkileşiminin yaşandığı bir yol olmuştur. Tarihin farklı dönemlerinde aktif olan ticaret yollarının amacı aynı olup, bulunduğu dönemin yönetimine göre yol üzerinde çeşitli stratejiler izlenmiştir. Antik İpek Yolu güzergâhlarının kavşak noktası konumunda olan ve stratejik konuma sahip olan Batı Bölgesi tarihte Çin ve diğer ulusların odaklandığı bir bölgedir. Antik dönemde Çin erken dönemlerinde ipek üretimi yaparak ipeği diğer uluslara tanıtmıştır. Daha sonra Çin’in dış siyasetini oluşturmaya başladığı Han ve Tang Hanedanlıkları döneminde Çin’in sınırları ötesindeki ülkeleri tanıyarak, diğer ülkelerle ticari ve kültürel etkileşimi başlamıştır. Batı Han Hanedanlığı döneminde Wu Di’nin Zhang Qian’i Batı Bölgesi (Orta Asya) topraklarına göndermesiyle başlayan etkileşim sonucunda Çin, mevcut İpek Yolu hattına dâhil olmuştur. Antik dönemde Çin’in en güçlü olduğu Tang Hanedanlığı döneminde ise oluşturulan dış siyaset doğrultusunda, Çin’in diğer uluslar ile olan etkileşimi daha da artmıştır. Özellikle Çin’in Altın Çağı’nı yaşadığı imparator Taizong döneminde, sınır bölgeler ve Batı Bölgesi’nde bir takım stratejiler izlenmiştir. Bu dönemde Çin’in Batı Bölgesi politikası doğrultusunda Bölgede Kuça merkez olmak üzere idari ve savunma amaçlı askeri birimler kurması, Çin’in Batı Bölgesi’ni ve İpek Yolu güzergâhları ve güzergâh üzerindeki ticari faaliyetlerin yönetimini kontrol altına almak amacıyla olduğunun bir göstergesidir.

1978 yılında başlattığı reform ve dışa açılım politikası ile beraber, Çin’in ekonomik gelişmeleri ve dış dünya olan etkileşimi epey hız kazanmıştır. Xi Jinping’in Çin’in devlet başkanı olarak göreve gelmesinden sonra, Çin riskten kaçınan önlemlerin aksine, daha iyi bir dünya oluşturmak adına dış dünya ile işbirliği içinde hareket etmiştir. Xi Jinping Çin’in reform kapısının hiçbir zaman kapanmadığını ve bu kapının giderek daha da açılacağını vurgulamıştır. Dolayısıyla 2013 yılında Çin tarafından öne sürülen *Yeni İpek Yolu Projesi: Bir Kuşak Bir Yol Girişimi* dışa açılan kapının önemli bir sonucu olarak görülür. Proje kapsamında işbirliği içinde olan farklı ülkelerden birçok katılımcının katıldığı toplantılarda yaptığı konuşmalarda, Xi Jinping Antik İpek Yolu’nu referans olarak göstermektedir. Xi Jinping, Yeni İpek Yolu projesi ile antik İpek Yolu’nu canlandırmayı, gelişim ve yenilikçi felsefeyi ideoloji edinen yeni bir yol oluşturmayı ve günümüz İpek Yolu projesinin temellerinin antik İpek Yolu’na dayandığını, tarihin bir ders niteliğinde görülerek deneyimlerinden faydalanmak gerektiğini vurgulamaktadır. Tarihi perspektiften bakıldığında Yeni İpek Yolu projesi strateji olarak, antik İpek Yolu güzergâhlarında oluşturulan temel üzerine inşa edilmekle beraber, antik İpek Yolu projesinin devamı niteliğindedir. Söz konusu her iki İpek Yolu, tarihin farklı dönemlerinde aktif olmasına rağmen, Çin’in antik dönemlerdeki İpek Yolu yönetimi, stratejisi ve uygulanan stratejinin getirdiği sonuçlar, günümüz Yeni İpek Yolu projesinin oluşturulması, geliştirilmesi ve bir adım öteye taşınması açısından oldukça önemlidir. Nitekim Çin’in

Yeni İpek Yolu projesini antik İpek Yolu'nu canlandırma ve yeniden harekete geçirme aracı olarak görmesi bu durumun bir göstergesidir.

Günümüzden 2000 yıl önce, Batı Han Hanedanlığı döneminde, Zhang Qian'in Batı Bölgesi'ne elçi olarak gönderilmesiyle gerçekleştirdiği seyahatler sonucunda, doğu ve batı arasında etkileşimlerin başlamasını sağlarken, tarihin farklı dönemlerinde Marco Polo, İbn Battuta gibi seyyahların yanında, 15.yy erken dönemlerinde Çin'in ünlü denizcisi Zheng He'nın Batı Denizleri'ne yaptığı yedi seyahat ile kara ve deniz İpek Yolu üzerine ayak izlerini bırakmışlardır. Bu sebeple İpek Yolu tarihin farklı dönemlerinde aktif olmasına rağmen, bu yol nesilden nesile doğu ve batı arasında ticari ve kültürel etkileşimlerin yaşandığı bir yol olmakla beraber zaman zaman etkisini yitirse de hiç bir zaman yok olmamıştır. Tarihte Çin, özellikle Han ve Tang hanedanlıkları döneminde Batı Bölgesi topraklarına odaklanılırken, günümüzde Çin, Yeni İpek Yolu projesi kapsamında stratejik konuma sahip olan batı bölgesine odaklanarak sunduğu avantajlardan yararlanmak ve bölgeyi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Çin Yeni İpek Yolu projesi ile karşılıklı fayda, eşitlik, kazan-kazan ilkeleri doğrultusunda güzergâh üzerinde bulunan ülkeler ile işbirliği yaparak sadece Çin'in değil diğer ulusların da kazanmasını amaçlayarak global bir büyüme hedeflediğini söyleyebiliriz. Çin antik dönem İpek Yolu yönetimini kazan-kazan prensibini dikkate alarak oluşturduğu gibi, Çin'in Yeni İpek Yolu projesi de kazan-kazan prensibi ve tarafların karşılıklı fayda sağlamasına dayanmaktadır. Nitekim Çin'in Tang Hanedanlığı döneminde Batı Bölgesi'nin kontrol altına alınması sonucunda İpek Yolu güzergâhlarında geçiş sistemi gibi alınan tedbirler neticesinde, farklı uluslar ticaretlerini daha güvenli bir şekilde gerçekleştirirken, öte yandan Çin güzergâh üzerinde gerçekleştirilen ticari faaliyetleri yöneterek payını almıştır. Bu sebeple Çin'in antik dönemde İpek Yolu yönetiminde uyguladığı stratejiler, günümüz Yeni İpek Yolu'nda izlediği stratejilerde bir temel ve rehber niteliğindedir.

Son olarak; Çin'in öne sürdüğü 21. yüzyıl İpek Yolu projesine, tarihte Çin'in stratejilerini uyguladığı antik İpek Yolu perspektifinden bakmak önemlidir. Antik dönemde ve günümüzde Çin'in odaklandığı bölge olan Batı Bölgesi, İpek Yolu'nu canlandırma stratejisi olan Yeni İpek Yolu projesi için oldukça önemli bir bölgedir. Tarihte olduğu gibi, günümüz Yeni İpek Yolu Projesi'nde de güzergâh üzerinde bulunan ülkeler ile işbirliği içinde olup, kaynak dağılımlarını bir araya getirerek tarafların karşılıklı olarak kâr ve fayda sağlayacağı ekonomik bir koridor oluşturulurken, aynı zamanda farklı uluslar arasında kültürel etkileşimler gerçekleştirilecektir. Antik İpek Yolu'nda farklı uluslar arasında oluşturulan ticari ve kültürel etkileşim ruhu günümüz Kuşak ve Yol girişiminin kaynağı ve rehberi niteliğinde görülmekte ve Bir Kuşak Bir Yol stratejisi antik İpek Yolu ruhunu devam ettirmeyi amaçlamaktadır. Bu noktada tarihten ders çıkarıp deneyimlerinden yararlanarak, Yeni İpek Yolu projesi kapsamında ticari, siyasi işbirliklerinin yanı sıra taraflar arasındaki çoklu kültür uyumunun sağlanması, işbirliği içinde bulunan ülkelerin birbirlerinin kültürlerini daha iyi anlamaya çalışmaları projenin uzun vadede başarılı olması açısından önemlidir.

Kaynakça

- Beckwith, C.I. (1993). *The Tibetan Empire In Central Asia: A History Of The Struggle For Great Power Among Tibetans, Turks, Arabs And Chinese During The Early Middle Ages*. Princeton University Press, Princeton.
- Chavannes, Ed. (1900). *Documents sur les Toukie (Turks) Occidentaux*. Librairie d'Amérique et d'Orient. Paris.
- Ekrem, N. H. (1999). *Çin Elçisi Chang Chi'en'in Seyahatnamesine Göre Orta Asya'daki Etnik Gruplar*. (Yayımlanmamış doktora tezi) Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Feng, T. (2014). *Three Major Motive Forces for Carving Out the Silk Road*. Hubei Social Sciences, Issue 9, 107-112.
- G. Gülez, S. (2018). *İpek Yolu'nun Öncüsü Zhang Qian'in Batı Bölgesi Seyahati ve Hun-Çin İlişkilerine Etkisi*. 18. Türk Tarih Kongresi Bildiri Özetleri kitabı içinde (s.61),Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- G. Gülez, S. (2019). *Çin Kaynaklarında Tang Hanedanlığı Dönemi Anxi (Kuça) Genel Valiliği ve Antik İpek Yolu'na Etkileri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Han, M. (2015). *Historical Geography of China: Fifteen Lectures*. Beijing: Peking University Press.

- Henry, Y. and Henri C. (1913-1916). *Cathay and the Way Thither: Being a Collection of Medieval Notices of China*. New rev. ed. 4 vols. Works issued by the Hakluyt Society, 2nd ser. nos. 38, 33, 37, 41. London: The Hakluyt Society.
- Jin, Q. (2002). *The History of Musical and Dance Cultural Exchanges on the Ancient Silk Road*. Shanghai, Shanghai Music Publishing House.
- Li, D. (2012). *Dubu Zhidu Yanjiu*. , Heilongjiang Jiaoyu Chubanshe, Harbin.
- Lin, M. And Ran. Z. (2018). *The Silk Road: International Trade and the Tang Empire*. The University of Chicago Press, 2018.
- Lin, Y. (2015). *The Conception of the Belt and Road: Challenges and Countermeasures*. Journal of Hunan Finance and Economics University, , Issue 154, Vol.31, 5-17.
- Liu, W. (2015). *Yi Dai Yi Lu Zhanlue de Kexue Neihan yu Kexue Wenti*. Dili Kexue Jinzhan (Progress in Geography), 34 (5), 538-544.
- Liu, X. (1975). *Jiu Tang Shu*. Beijing: Zhonghua Shuju.
- Marangoz, M. ve Tuncer, B. (2020). *Yeni İpekyolu Projesi Ve Türkiye – Kazakistan - Çin İlişkileri Kapsamında Ulaştırma Koridorları*. Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, 7 (2), 221-241.
- Peter, C. (2017). *Understanding China's Belt and Road Initiative*. Lowly Institute.
- Peter, F. (2016). *Westward ho—the China dream and “one belt, one road”*: Chinese foreign policy under Xi Jinping. The Royal Institute of International Affairs, , 956.
- Richthofen, F. V. (1876). *China*. Berlin, Germany: Dietrich Reimer.
- Rong, X.J. (2014). *Zhongguo Gudai yu Wailai Wenming*. Beijing: San Lian Shu Dian.
- Schafer, E.H. (1985). *The Golden Peaches of Samarkand, A Study of Tang Exotics*. California: University of California Press.
- Skaff, J. K. (2009). *Military Culture in Imperial China*. London: Harvard University Press.
- Tan, Qixiang (1996). *Zhongguo Lishi Dituji*. Beijing: Zhongguo Ditu Chubanshe.
- Tang, G. (2021). *50 Years of China and the United Nations: Experiences, Lessons and Future Prospects*. Journal of North China Electric Power University(Social Sciences), (6), 77 - 87.
- Xia, X. & Sun, Y. (2001). *History of Chinese Foreign Trade*. Beijing: University of International Business and Economics Press.
- Xiang, D. (2017). *Tang Dai Chang-an yu Xiyu Wenming*. Shanghai: Xuelin Chubanshe.
- Xinjiang Bowuguan (1986). *Heshuoxian Wenhua Guan, Heshuoxian Xin Tale, Qubui Yuanshi Wenhua Yizhi Diaocha*. Xinjiang: Xinjiang Wenwu, 1986,(1), 1-5.
- Yang, J. (2009). *Alexander the Great and the Emergence of the Silk Road*. The Silk Road, Vol. 6, No.2, s. 15-23.
- Yıldırım, K. (2014). *İlk Çin Yıllıklarında Geçen Doğu Türkistan Tarihine Dair Bazı Hususi Terimler I*. Avrasya Terim Dergisi, 2(2): 20- 25, s. 21.
- Yıldırım, K. (2015). *Çin Kaynaklarına Göre Hunlar ve Gök-Türkler Döneminde Türkistan'ın Tarihî Coğrafyası*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi.
- Yu, Tianheng (2017). *Xiyu Wenhua Shi* (G. Shimin. Çev). Beijing: Sino Culture Press.
- <http://turkish.cri.cn/1781/2017/05/16/1s183050.htm> (09.12.2021)

<https://www.cfr.org/background/bldg-new-silk-road> (27.11.2021)

http://www.xinhuanet.com//world/2015-09/18/c_128243383.htm (05.12.2021)

http://www.gov.cn/xinwen/2021-09/27/content_5639549.htm (07.12.2021)

<http://cpc.people.com.cn/n1/2016/0501/c64094-28317430.html> (11.12.2021)

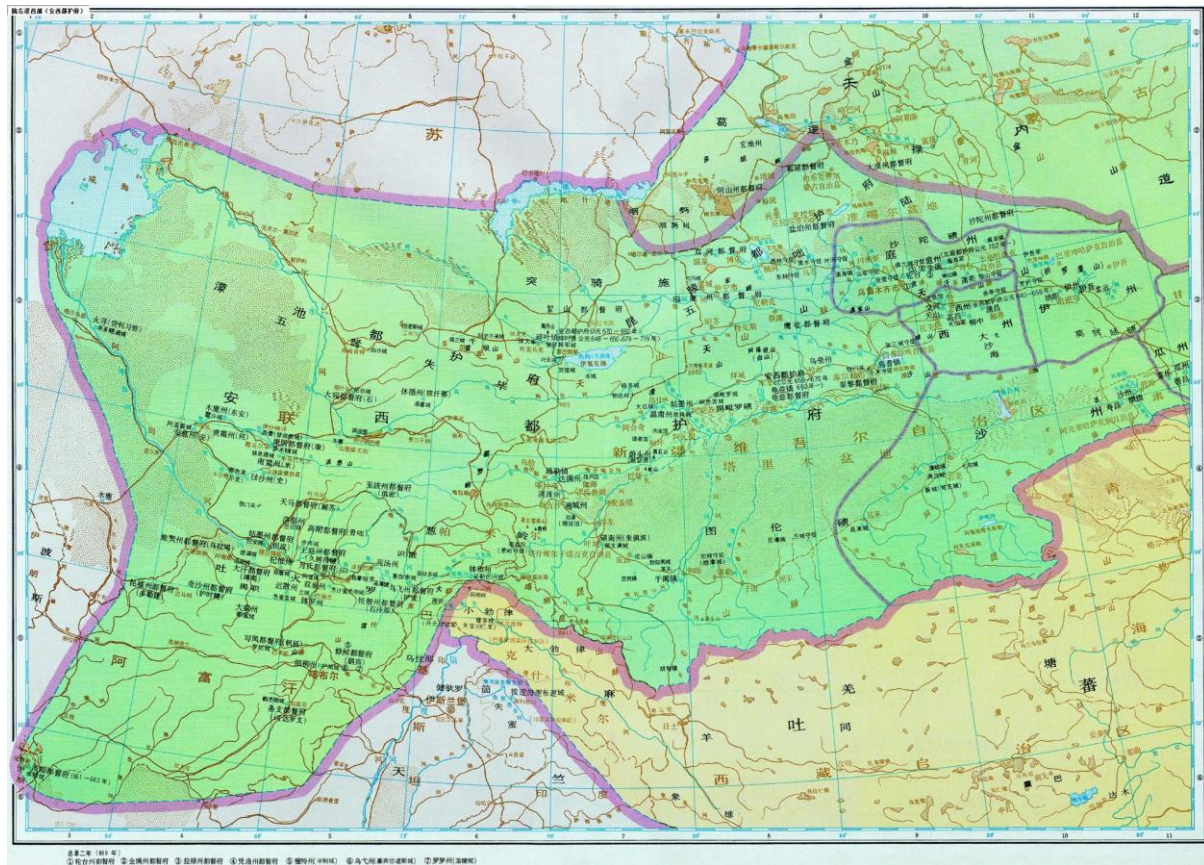
http://english.www.gov.cn/archive/publications/2014/08/23/content_281474982987826.htm (10.12.2021)

http://www.china.org.cn/china/2017-01/05/content_40044651.htm (16.12.2021)

<https://www.mfa.gov.cn/ce/cena/eng/sgxw/t1461872.htm>

China Statistical Yearbook (Beijing: China Statistics Press, 2014), table 6-20,

<http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2014/indexeh.htm> (16.12.2021)

Harita 1: Tang Hanedanlığı Dönemi Anxi Genel Valilik Haritası (陇右道东部, 安西都护府)
(Kaynak: Tan Qixiang (谭其骧), Zhongguo Lishi Ditu Ji, s. 61.)

Harita 2: Çin'in Yeni İpek Yolu Güzergâhları (Kaynak: Council On Foreign Relations)

(<https://www.cfr.org/backgrounder/building-new-silk-road>)

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The main purpose of this study is to analyze the New Silk Road project that was created in the 21st century, from a historical perspective on the basis of China's foreign policy about Western Region and Silk Road management in ancient times. The Ancient Silk Road strategy of China is directly related to China's Western Region strategy where this route passed and had been the crossroads. Today's New Silk Road Project that includes Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road also known as One Road One Belt Initiative is the newly developed version in accordance with the terms and conditions of China's Western Region policy and Silk Road strategy. Therefore, the New Silk Road project is important in terms of aiming to create new trade routes and revive the ancient Silk Road which was very active in world trading in ancient times. This article, based on primary and secondary sources, aims to analyze the foundation, purpose, and scope of today's New Silk Road project in defiance of China's Silk Road policy in ancient times. At the same time, China's Silk Road policy and management in ancient times especially Han–Tang periods, are regarded as guides for today's Silk Road project.

Methodology

In this study, analysis of historical studies and interpretation were used as the basis. China, which started historiography in the early periods, has a tradition of record-keeping and historiography tradition. We can learn about China's border regions policy and Western Region (today's Xinjiang) strategy in ancient times like Han–Tang periods from the written historical texts of China. At the same time, from the historical background, Zhang Qian's Western Region Report that was presented to the emperor is very important to understand China's Western Region policy in ancient times. We can discuss and analyze China's foreign policy, commercial and cultural interaction with border nations, and the administrative structure systems that were established as Western Region strategy from the Chinese historical texts. In this study, Chinese historical texts have been analyzed as a primary source and at the same time also have been analyzed the studies of Western Chinese researchers. In this study aimed to discuss and analyze the 21st-century project, the New Silk Road project from the sources and materials written by Chinese and Western researchers.

Findings

China as a country of Silk Road routes started, started to form foreign policy in Western Han Dynasty and developed in Tang Dynasty in ancient times. After Emperor Wu Di sent Zhang Qian's to the Western Region in order to get in contact in Western Regions nations, the real interaction started between China and Western Region nations. The main foundation of China's foreign policy was established after Zhang Qian's twice journey to the Western Regions. Also according to the Zhang Qian's travels report that submitted to the Wu Di, China started to include in Silk Road trades. During Tang Dynasty that was China's most powerful period in ancient times as called Golden Age, was occurred political, cultural, and economic developments occurred in China. Also, China has interacted with many different nations. As a matter of fact, the capital Chang-an hosted many intellectuals, scientists, merchants at that time. During the Tang period, the emperors of the period followed their strategies in the region called the Western Region of China. Especially during the *Zhenguan* period of emperor Taizong's, in accordance with foreign policy, China followed important strategies on Western Region. Due to its geographical location, different nations apart from China focused on the Western Region and ancient Silk Road routes and struggled to dominate the Silk Road routes. Tang Dynasty set up administrative and military system in region and controlled the Silk Road trade routes. Also the strategies that Tang Dynasty followed in Tang Dynasty supported trading and cultural activities on Silk Road.

After the ancient Silk Road lost its activity, the New Silk Road project was put forward by China in 21st century. The project is based on bilateral cooperation with the countries on the route. Also New Silk Road Project also focused on China's Western Region as in the history. In this project, which is based on the win-win principle, mutual learning, cross culture communication, mutual respect, China aims to provide regional development, economic development, and global development in the countries it cooperates with. It is very important to understand the strategy pursued by China and to evaluate it in the light of historical experience. As a matter of fact, the New Silk Road project is described as the revival of the ancient Silk Road project. So it is very important to analyze the New Silk Road project with historical perspectives from the China's Silk Road policy in ancient times.

Conclusion and Discussion

After the Ancient Silk Road project lost its influence in world trade, the New Silk Road Project, which was put forward in the 21st century, brings new opportunities with it. The project put forward by China basically adopts the win-win principle based on bilateral cooperation with the countries on the route. With China's New Silk Road project, China aims to distribute all kinds of goods through new trade routes with transfer methods. Also China are primarily aimed to develop Western parts of China that have been left behind. As the owner of the project, China stresses that not only China will gain benefit from the New Silk Road project but also it provides global growth, regional and economic development to the countries on the routes. Project's both parties will benefit mutually from the economic and commercial corporations through win-win principle, also with the people to people bounds multicultural interactions will be experienced with countries that cooperate. At this point, the countries that cooperated will meet on the common benefit denominator, respect their culture and understand the culture and ideology of the country which they cooperate with. Society and culture are inseparable concepts.

In this context, history shows that besides trading and exchange activities on the ancient Silk Road also there have been transfers and interactions between different nations about culture, thought, religion, etc. President Xi Jinping mostly referring the ancient Silk Road in meeting that held about New Silk Project and also emphasize like the ancient Silk Road routes, New Silk Road is a route where economic and commercial activities are carried out and information flow is provided and cultural interactions are experienced. Also emphasize that New Silk Road project firstly aim to revive ancient Silk Road trade and cultural routes. Therefore, it is important to look at today's New Silk Road project from a historical perspective in terms of China's ancient Silk Road strategy and its management in the region. The strategy followed by China in the Western Region in ancient times, the measures that were taken, and the results of these are also extremely important in terms of the viability and sustainability of today's Silk Road Project: One Belt One Road Initiative. On the other hand, the Middle Corridor Initiative, which is the Turkey branch of the New Silk Road Project, is a project that will have a positive impact on the development of relations between Turkey and China. Due to its strategic location between Asia and Europe, Turkey has a very important place in this project. In this context, Turkey and China, which will be in partnership in different fields within the scope of the project, should get to know each other's culture more closely. This is very important for the realization of the project as well as commercial and economic cooperation.